

IDP-Refugee မြေယာရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောထားကြေညာစာတမ်း

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့

အဖွင့်နိဒါန်း

၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ဘေးတိမ်းရှောင်ခွဲသူများနှင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များအပြင် ၎င်းတို့ကို အနီးကပ်ပံ့ပိုးကူညီပေးလျက်ရှိသည့် နယ်ခံအဖွဲ့အစည်းများ အတူတကွ စုစည်း၍ ၎င်းတို့၏ နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် မူလရပိုင်ခွင့်ပြန်လည်ရရှိရေးဆိုင်ရာ မြေယာကိစ္စရပ်များကို အတူတကွ ဆွေးနွေးအဖြေရာ၍ စည်းရုံးရေးဆိုမည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို ပိုင်းဝန်ဖော်ဆောင်လာခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ စစ်ပွဲဒဏ်သင့်လာခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်ခု၏ ရလဒ်အနေဖြင့် တိုင်းရင်း သားရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းပေါင်းများစွာ မူရင်းရပ်ရွာဒေသများကို စွန့်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ကြပြီး မိမိတို့၏ မြေယာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးအားလုံးနီးပါး ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရသည်။ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးကို အနှစ်သာရရှိရုံဖြင့် အပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြုမှုအပါအဝင် IDPs နှင့် Refugees များအတွက် တရားမျှတမှုရှာ ဖွေရာ၌ စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများစွာ ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများကြောင့် ကချင်၊ ကရင်နီ၊ ကရင်၊ မွန်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်(၅)ခုမှ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ဘေးတိမ်းရှောင်သူများနှင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များအပါအဝင် ၎င်းတို့ကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိသည့် ပြည်တွင်းအရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း များမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် အထူးသဖြင့် IDPs နှင့် Refugees များ၏ မြေယာရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးနှင့် ပတ် သက်၍ ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိသည့် စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများနှင့် အတွေ့အကြုံများကို အစဉ်တစိုက်ဆွေးနွေးအဖြေ ရှာလာခဲ့ကြပြီး လာမည့်အနာဂတ်၌ မဟာဗျူဟာကျကျ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ဆွေးနွေး ဖော်ထုတ်၍ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့၌ ဤသဘောထားကြေညာစာတမ်းကို ထုတ်ပြန်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသဘောထားကြေညာစာတမ်း၌ ကျွန်ုပ်တို့၏ အခြေခံမူများကို ထုတ်ပြန်ကြေညာ၍ ကျွန်ုပ်တို့၏ အဓိကကျ သည့် တောင်းဆိုချက်များကို မချပြမီ ကျွန်ုပ်တို့အသီးသီး ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် တူညီသည့်အခြေအနေ များနှင့် ကွဲပြားခြားနားသည့် အခြေအနေများကို ဦးစွာရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ဤသဘောထားကြေညာစာ တမ်းသည် “စာတမ်းရှင်” ဖြစ်သဖြင့် စာတမ်းအတွင်း IDPs နှင့် Refugees များအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုထား သည်ဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့ IDPs နှင့် Refugees များ၏ မြေယာဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးကို အ နှစ်သာရရှိရုံ အသိအမှတ်ပြု၍ အကာအကွယ်ပေးကာ ပြန်လည်ရယူခံစားပိုင်ခွင့် အပြည့်အဝရရှိစေသည့် အခြေ အနေသို့ ဦးတည်လာစေရန်အတွက် အချက်အလက်များဖော်ထုတ်ရန်၊ အလေးပေးအာရုံစိုက်ဆောင်ရွက်ရန်၊ ဆွေးနွေးအဖြေရာသည့် စကားပိုင်းများဖြစ်ထွန်းလာစေရန်၊ နိုင်ငံရေးရေချိန်နှင့် စည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာအား ကောင်းလာအောင်တည်ဆောက်သွားရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နောက်ခံအခင်းအကျင်း

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ရှိ ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းပေါင်းများစွာသည် မိမိတို့၏ ဘဝများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ၊ ယဉ်ကျေးမှုအလေ့အထများနှင့် လူမှုရေးခေလေ့စရိုက်များအတွက် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ မှီခိုရှင်သန်လာခဲ့ကြသည့် မိမိတို့၏ ဘိုးဘွားပိုင်မြေများကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းခင်တွယ်မှုရှိကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်နယ်ဒေသအသီးသီး၌ နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်မှုပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်၍ အလွန်ရှည်ကြာသည့် သမိုင်းအခံရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤကြေညာစာတမ်းသည် ကချင်၊ ကရင်နီ၊ ကရင်၊ ရှမ်းနှင့် မွန်ပြည်နယ်များပါဝင်လျက်ရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းဒေသတစ်လွှားရှိ လူထုလူတန်းစားများ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ထိခိုက်ခံစားခဲ့ကြရသည့် အတွေ့အကြုံများကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံ၏ အရှေ့ပိုင်းဒေသများ၌ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်ခန့်မှစ၍ မြန်မာအစိုးရက စတင်ဖော်ဆောင်လာခဲ့သည့် ဖြတ်လေးဖြတ်စီမံကိန်းသည် ကရင်၊ မွန်နှင့် ကရင်နီ တိုင်းရင်းသားလူထုလူတန်းစားပေါင်းများစွာကို နေရပ်စွန့်ခွာစေခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ်ဝန်းကျင်သို့ ရောက်ရှိလာသည့်အခါ ယင်းနေရပ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ကြရသူအချို့ ထိုင်းနိုင်ငံဖက်သို့ ဝင်ရောက်ခိုလှုံသွားခဲ့သော်လည်း အများအပြားသည် တောတွင်းဒေသများ၌ ဆက်လက်ပုန်းအောင်း၍ မိမိတို့၏ နေရင်းရပ်ရွာဒေသများကို အခွင့်သင့်သလို အသွားအပြန်ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၈၄ ခုနှစ်၌ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ပထမဦးဆုံးသော ကရင်စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များ ဝင်ရောက်သွားခဲ့သည်။ ဆယ်စုနှစ် ၂ ခုကျော်အကြာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၌ KNU အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူလက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ကရင်ပြည်နယ်၌ တိုက်ပွဲသံများ လျော့နည်းသွားသည်။ ဤအခြေအနေကြောင့် အချို့သော(အားလုံးမဟုတ်)သူများအတွက် နေရပ်ပြန်ရန် အခွင့်သာလာခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ စစ်ဘေးဒုက္ခသည်စခန်းများအတွက် ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိသည့် ရန်ပုံငွေများခမ်းခြောက်လာခဲ့သဖြင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များ မဖြစ်မနေနေရပ်ပြန်ရန် ဖိအားပေးခံလာရတော့သည်။ သို့သော်လည်း မည်သည့်နိုင်ငံရေးသဘောတူညီချက်မျှ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ခြင်းမရှိသေးသလို ဘေးကင်းလုံခြုံ၍ ဂုဏ်သိက္ခာပြည့်ဝစွာဖြင့် မိမိဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်နိုင်သည့် အခြေအနေများကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးထားခြင်းမရှိပေ။ ကရင်လူထုလူတန်းစားများ၏ နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးတိမ်းရှောင်မှုကာလ လွန်စွာကြာမြင့်သွားခဲ့ပြီဖြစ်သဖြင့် အချို့သောသူများသည် မိမိတို့လာခဲ့သည့် အရပ်ဒေသများကို သိရှိခြင်းမရှိတော့သလို ၎င်းတို့စွန့်ခွာခဲ့သည့် အချို့သောမူလနေရင်း ရပ်ရွာဒေသများ၌လည်း အခြားသူများက ဝင်ရောက်နေထိုင်နေကြပြီဖြစ်သည်။ လက်ရှိအချိန်၌ IDPs များအတွက် အထောက်အပံ့မရှိသလောက်နည်းပါးပြီး Refugees များကို ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိသည့် စားနပ်ရိက္ခာများလည်း တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျလာခဲ့သည်။ တပ်စခန်းများရပ်သိမ်းရမည့် အစား ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ ကျွန်ုပ်တို့မြင်တွေ့လာရသည်က ကရင်ပြည်နယ်ထဲသို့ အလုံးအရင်းဖြင့် ဝင်ရောက်နေရာယူလာသည့် ကင်းစခန်းများ၊ ရှေ့တန်းတပ်စခန်းများ၊ တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့များနှင့် စီးပွားရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသာလျှင် ဖြစ်နေပါသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ထိုးပြီးနောက်ပိုင်း နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်ခဲ့ရသည့် ကရင် IDPs ၁၀၀၀၀ (တစ်သောင်း) ဝန်းကျင် တိုးပွားလာခဲ့သည်။

ကရင်နီစစ်ဘေးဒုက္ခသည်များ၏ အခြေအနေသည်လည်း ကရင်နှင့် ထူးခြားနားပင်ဖြစ်သည်။ ပထမဦးဆုံး သော စစ်ဘေးဒုက္ခသည် အုပ်စုများသည် ၁၉၈၇ ခုနှစ်ဝန်းကျင်၌ လူဦးရေ ၂၀၀၀၀ ခန့်ဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ သည်။ တတိယနိုင်ငံများသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ကြသူများကို ဖယ်လိုက်ပါက လူဦးရေ ၁၁၀၀၀ ဝန်းကျင်ခန့် ကျန်ရှိ နေဆဲဖြစ်သည်။ ကျန်နေရစ်သူများအား နေရပ်ပြန်ရန် ဖိအားပေးမှုများ မြင့်တက်လာရာ၌ နိုင်ငံတကာအကူအ ညီများနှင့် စားရေရိက္ခာများ လျော့ချလာခြင်းသည်လည်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ အများစုသည် ကရင်နီခေါင်းဆောင်များ၏ အစီအစဉ်ဖြင့်သာ နေရပ်ပြန်လိုကြသည်။ ကရင်နီဒုက္ခသည်အများစုက လက်ရှိအ ခင်းအကျင်းသည် နေရပ်ပြန်ရေးကို အထောက်အကူပြုသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းမျိုးကို ဖန်တီးပေးနိုင်ခြင်း မရှိသေးဟု သုံးသပ်ယူဆထားကြပြီး အထူးသဖြင့် မိမိတို့၏ တစ်ကိုယ်ရေလုံခြုံရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်း ရေးအတွက် အလွန်စိုးရိမ်ပူပန်နေကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် မြေမြုပ်မိုင်းအန္တရာယ်ကို စိုးရိမ်ပူပန် နေကြပြီး ပြန်လည်ထူထောင်ရေးစခန်းများရှိ ချို့တဲ့နံ့ချာလှသည့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းများ(ဥပမာ အခြေခံ အဆောက်အအုံပြည့်စုံမှုမရှိခြင်း၊ ကျန်းမာရေးပြုစောင့်ရှောက်မှုအပါအဝင် အခြေခံလူထုဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်း များကင်းမဲ့ခြင်း)နှင့် ပတ်သက်၍လည်း စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်နေကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အများစုသည် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့များနှင့် မြေမဲ့ယာမဲ့များကဲ့သို့ ခံစားနေကြရပါသဖြင့် လက်ရှိအခြေအနေကိုကြည့်၍ ငြိမ်းချမ်းသာယာနေပြီဟု သဘောမ ထားနိုင်ပါပေ။

မွန်ပြည်နယ်၏ အခြေအနေမှာမူ အနည်းငယ်ကွဲပြားမှုရှိသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ယခင်က ထိုင်းနိုင်ငံအ တွင်း မွန်စစ်ဘေးဒုက္ခသည်စခန်း အမြောက်အများရှိခဲ့သော်လည်း မွန်ပြည်သစ်ပါတီ အပစ်အခတ်ရပ်စဲသည့် ၁၉၉၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း မွန်ဒုက္ခသည်များသည် နယ်စပ်ကိုဖြတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံဖက်သို့ပြန်ရန် ဖိအားပေးခံခဲ့ရ သဖြင့် အများအပြားသည် ယင်းအချိန်က တည်ထောင်ခဲ့သည့် မြန်မာဖက်ခြမ်းမှ ပြန်လည်နေရာချထားရေး နယ်မြေဒေသများ၌ နေထိုင်နေကြဆဲဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်း နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များနှင့် စားနပ်ရိက္ခာများ ကို ကာလအတန်ကြာ တဖြည်းဖြည်းလျော့ချလာခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်အရောက်တွင် အထောက်အပံ့များ လုံးဝခန်း ခြောက်သွားခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း မိမိတို့၏ စားဝတ်နေရေးပြဿနာများကို မိမိတို့ဘာသာ ကိုယ့်အားကိုးကိုး၍ စီမံ ဖြေရှင်းခဲ့ကြရသည်။ စားနပ်ရိက္ခာများ ပြတ်လပ်သွားခြင်းမရှိစေရန်အတွက် အစောပိုင်း၌ ရွှေ့ပြောင်းတောင် ယာစိုက်ပျိုးရေးဖြင့် အသက်ဆက်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်း၌ နှစ်ရှည်သီးပင်စားပင်ခြံများကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခဲ့ကြ သည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ လူတစ်ဦးလျှင် မြေနေရာ ၅-၁၀ ဧကခန့် ပြန်လည်ခွဲဝေချထားပေးခဲ့ပြီး တစ်ဦးချင်း နှင့် စုပေါင်းမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုဂရုစိုက်မှုများကို ထုတ်ပေးခဲ့သဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေယာလက်လှမ်းမီအသုံးချနိုင်မှု မြင့် မားတိုးတက်လာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာအစိုးရသည် ယခုအချိန်ထိ ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အ ထောက်အထားများနှင့် မြေဂရုထုတ်ပေးသည့်စနစ်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းမရှိသေးပေ။ ကျွန်ုပ်တို့၌ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းဟူ၍ မရှိသော်လည်း အစိုးရ၌ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေရှိနေသဖြင့် ယင်းဥပဒေစည်းကြပ်အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ရင်ဆိုင်အံ့တုရန်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ဖက်မှ မဖြစ်မနေပြင်ဆင် ထားရန် လိုအပ်လာသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၌ ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ဥပဒေများ၊ ကိုယ်ပိုင် မြေဂရု

ထုတ်ပေးသည့်စနစ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်မြေဂရန်များရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သလို လူထုဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပွဲများမှတစ်ဆင့် ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိပါသည်။

မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ အခြေအနေများကို သုံးသပ်ကြည့်ပြန်လျှင်လည်း IDPs များ၏ မြေယာရပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးအထူးသဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့၌ ဆိုးဆိုးရွားရွားခြိမ်းခြောက်ခံနေကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တွေ့မြင်နေရပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ ကချင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့အစည်း(KIO) စတင်လက်နက်စွဲကိုင်တော်လှန်ချိန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းသို့ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ စတင်ဝင်ရောက်လာခဲ့သည့် ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှစ၍ နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးတိမ်းရှောင်မှုများ စတင်ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းနှင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းကာလများ၌ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် ကနဦးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကြောင့် နယ်မြေဒေသတစ်လွှား အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ တည်ငြိမ်အေးချမ်းလာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်မှ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ကိုဖြတ်၍ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်ကို ထွက်မည့် တရုတ်အထောက်အပံ့ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းကြောင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ် အတွင်း နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်မှုပုံစံသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်သည်။ ယင်းနှင့် မရှေးမနှောင်းဖြစ်သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း KIO နှင့် အစိုးရကြား ချုပ်ဆိုထားသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက် ပျက်ပြယ်သွားခဲ့ပြီး မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တို့အကြား အပြန်အလှန်တိုက်ခိုက်မှုများ ပျံ့နှံ့လာခြင်းကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးတိမ်းရှောင်မှုများ ဆက်တိုက်ဆိုသလို ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။

တိုက်ပွဲများ စတင်ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည့် အစောပိုင်းကာလများ၌ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် နီးစပ်ရာတောထဲ၌ ပုန်းအောင်း၍ ကျွန်ုပ်တို့၏ စပါးခင်းများနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများကို အသွားအလာပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ထိတွေ့တိုက်ခိုက်မှုများ ပိုမိုပြင်းထန်လာခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ကျွန်ုပ်တို့ပိတ်မိသွားခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အိုးအိမ်များအားလုံး မီးရှို့ဖျက်ဆီးခံလိုက်ရသလို ကျွဲနွားများသည်လည်း မြေမြှုပ်မိုင်းများနှင့်မိ၍ သေကျေပျက်စီးကုန်သဖြင့် များစွာဆုံးရှုံးနစ်နာခဲ့ရသည်။ နောက်ပိုင်း၌ မည်သို့မျှ မူရင်းရပ်ရွာဒေသများ၌ ဆက်လက်နေထိုင်၍မရတော့သည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် တရုတ်အဆိုပြုထားသည့် အဝေးပြေးလမ်းမနှင့် မီးရထားလမ်း စီမံကိန်းများနှင့် ခရိုနီကုမ္ပဏီများ၏ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးစီမံကိန်းများအပါအဝင် အကြီးစားစီမံကိန်းများ ကျွန်ုပ်တို့၏ နယ်မြေဒေသများသို့ ဝင်ရောက်လာမည်ကို စိုးရိမ်ကြောက်လန့်နေကြရပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ချန်ထားရစ်ခဲ့ရသည့် အိုးအိမ်များ၊ စိုက်ပျိုးမြေများနှင့် မြေယာများအတွက်လည်း အချိန်နှင့်အမျှ ပူပန်သောကရောက်နေကြရပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ရှမ်း၊ ကချင်၊ တအာင်းနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသား လူထုလူတန်းစားပေါင်းများစွာသည် စစ်ပွဲနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးတိမ်းရှောင်မှုဒဏ်ကို အလူးအလဲဖြင့် ခါးစည်းခံနေကြရပါသည်။

KIO အပစ်အခတ်ရပ်စဲခဲ့သည့် ၁၉၉၄ ခုနှစ်မတိုင်မီအချိန်ထိ ကချင်လူထုလူတန်းစားများသည် ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုစာမျှ တိုက်ပွဲများကြောင့်ပေါ်ပေါက်လာသည့် နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးတိမ်းရှောင်ခွဲရသည့်ဒဏ်ကို ကြုံတွေ့

ခံစားခဲ့ရသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးနောက်ပိုင်း နိုင်ငံတကာ၏ အထောက်အပံ့မပါရှိဘဲ နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့ကြရသူ များကို ပြန်လည်နေရာချထားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပျက်ပြယ်သွားခဲ့သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အကြီးအကျယ်နေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ဘေးတိမ်းရှောင်ရမှုများ ထပ်မံ ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ယခင်ဖြတ်လေးဖြတ်ကာလအတွင်း ကျွန်ုပ်တို့အများအပြားသည် တောတွင်းနေရာများ၌ ပုန်းအောင်း၍ တိုက်ပွဲစဲသည်နှင့် ကျေးရွာသို့သာ ပြန်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ယခင်ကဲ့သို့ ခေတ္တခဏပုန်းရှောင်မှုမပြုနိုင်တော့ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့စွန့်ခွာထားခဲ့ရသည့် မြေယာများသည် တစ်သျှူး ငှက်ပျောနှင့် အခြားစက်မှုသီးနှံများ၏ လုယူခံနေရသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘိုးဘွားပိုင်မြေယာများကို လက်လွှတ်ဆုံး ရှုံးရခြင်းမရှိစေရန် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်လိုသော်လည်း လူတိုင်းကြိုရာမရ ကူကယ်ရာမဲ့အခြေအနေမျိုးနှင့် ရင် ဆိုင်နေကြရပါသည်။ အစိုးရထိန်းချုပ်နယ်မြေ ပြင်ပရှိ IDPs စခန်းများသို့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေးအ ကူအညီများ ပေးအပ်နိုင်ခြင်းမရှိစေရန် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများကို ပိတ်ပင်ထားသည့်အခြေအနေ၌ မြေယာ အသုံးပြုခွင့်အတွက် ငွေကြေးမက်လုံးများဖြင့် ကုမ္ပဏီများဝင်ရောက်လာကြသည်။ ကုမ္ပဏီများအား နှစ်ပေါင်း (၃၀)အထိ သက်တမ်းအကြိမ်ကြိမ်တိုးခွင့်ပြုထားသည်။ တစ်ချိန်တည်းလိုလို၌ အစိုးရသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ နေအိမ် များနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများရှိနေသည့် လမ်းဘေးဂဲယာတစ်ဖက်တစ်ချက် ၁၀ မိုင်ပတ်ဝန်းကျင်ကို သစ်တောကြီးပိုင်း အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ကြသည်။

ထို့အပြင် ဗူးလေးရာဖရုံဆင့်ဆိုသလို အစိုးရအပါအဝင် အခြေအနေအရပ်ရပ်က ကျွန်ုပ်တို့အား စခန်းကိုစွန့်ခွာ၍ နေရပ်ပြန်ရန် ဖိအားပေးလာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့နေရပ်ပြန်ပြီးနောက် တိုက်ပွဲပြန်လည်မဖြစ်ပွား စေရန် မည်သူက အာမခံပေးမည်နည်း။ တစ်ဖက်သတ်အပစ်ရပ် ကြေညာထားခဲ့သည့် ကာလအတွင်း အစိုးရ သည် မိမိတို့၏ တပ်အင်အားများကို ပြန်လည်ဖြည့်တင်း၍ တပ်စခန်းများကို တိုးချဲ့တည်ဆောက်နေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ IDPs များ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအတွက် မည်သည့်အာမခံချက်မျှမရှိဟု သုံးသပ်ယူဆနိုင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော တပ်လှုပ်ရှားမှုပုံစံမျိုးဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ မည်ကဲ့သို့ စိတ်ချလက်ချနေနိုင်ပါ မည်နည်း။ အရာရာသည် ရိုးစင်းမှုမရှိဘဲ ရှုပ်ထွေးလွန်းနေသဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့မှာသာ အကျပ်ရိုက်နေကြရသော် လည်း ကုမ္ပဏီများက တဟုန်ထိုးဆက်လက် ဝင်ရောက်လာလျက်ရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်နေမြဲပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ အစိုးရက ၎င်းတို့အနေဖြင့် ငှက်ပျောကုမ္ပဏီများကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ချထားပေးခြင်းမရှိဟု ပြောဆိုထားသလို KIO အာဏာပိုင်များကလည်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ချထားပေးခြင်းမရှိဟု ထုတ်ပြန်ထားသည်။ သို့သော်လည်း မည်သူတစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ ငှက်ပျောစိုက်ခင်းများ ဆက်လက်ကျယ်ပြန့်လာနေမှု ရပ်တန့်သွားစေရန် ထိထိရောက်ရောက် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းမရှိသဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ချန်ထားရစ်ခဲ့ရသည့် အစိုးရတန်မြေယာများကို လက်လွှတ်ဆုံး ရှုံးရတော့မည်ဟု ခံစားနေကြပြီဖြစ်သည်။

လက်ရှိမူဝါဒနှင့် ဥပဒေမူဘောင်များ

IDPs နှင့် Refugees များ၏ မြေယာဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ဥပဒေတစ်ရပ်မျှမရှိပေ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း မြေယာဥပဒေသစ် အမြောက်အများထွက်ပေါ်လာခဲ့သော်လည်း ယင်းတို့ တစ်ခုတစ်လေမျှ ကျွန်ုပ်တို့၏ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ပို၍သာ ဆိုးရွားလာစေလျက်ရှိသည်။ စစ်တပ်၊ အစိုးရ၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် ပွဲစားများကသာ အဆိုပါဥပဒေများကို အသုံးပြု၍ IDP-Refugee တို့၏ မြေယာများကို လုယူလျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၌ အနည်းဆုံး IDP-Refugee များ၌ မြေယာအခွင့်အရေးရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည့် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သော်လည်း ပြီးပြည့်စုံခြင်းမရှိသလို ယခုအချိန်ထိ ဥပေက္ခာပြုခံထားရဆဲပင်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအစိုးရက ၂၀၁၂ ခုနှစ် မြေယာဥပဒေအချို့ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာအကောင်းဆုံး ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်သည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းဥပဒေ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေဖြစ်သည်။

နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးတိမ်းရှောင်မှုမပြုမီ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘိုးဘွားပိုင်မြေယာများ၌ ကျွန်ုပ်တို့၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစနစ်များအတိုင်း စီမံခန့်ခွဲလာခဲ့ရာ၌ မည်သည့် ပြဿနာမျှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးခြင်းမရှိပါ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမရှိသည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်အရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလအတွင်း ကျွန်ုပ်တို့ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ သွားရောက်မှတ်ပုံတင်မည်မဟုတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းစနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကျွန်ုပ်တို့၏ သဘောထားကြေညာချက်တစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲပြင်ဆင်၍ စည်းရုံးအရေးဆိုသွားရန် ပြင်ဆင်လျက်ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် အစိုးရသည် နိုင်ငံအပိုင်းရှိ IDPs စခန်းများကို ပိတ်သိမ်းသွားမည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်ဟုလည်း ကျွန်ုပ်တို့ကြားသိရပါသည်။ ဤမဟာဗျူဟာအတွင်း IDPsများကို မည်ကဲ့သို့ အလုပ်အကျွေးပြုသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ ဤမဟာဗျူဟာသည် သာမန်မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်မဟုတ်ဘဲ ကျွန်ုပ်တို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများကို ဖျက်ဆီးချေမှု၍ ကျွန်ုပ်တို့အတွက် နိုင်ငံရေးပြဿနာများကို ဆောင်ကျဉ်းလာမည်ဟု ရှုမြင်သုံးသပ်ရသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် လုံးဝဥသံ့ ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိပြီးနောက် ကျွန်ုပ်တို့၏ သဘောဆန္ဒအတိုင်း ဖိအားမပါဘဲ နေရပ်ပြန်သွားပြီးနောက်မှသာလျှင် စခန်းများကို ပိတ်သိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အခြေခံမူများ

လူ့အခွင့်အရေးသည် တရားမမျှတမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ဖော်ဆောင်ရာ၌ အစိုးရနှင့် အခြားအာဏာပိုင်များအား လမ်းပြပေးနိုင်သည့် အခြေခံမူများဖြစ်သည်။ လူသားတိုင်းရရှိသည့် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များအပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ IDPs နှင့် Refugees များ ရင်ဆိုင်ကြုံ

တွေ့ရလျက်ရှိသည့် တရားမျှတမှုကင်းမဲ့နေသော သီးခြားအခြေအနေများကို ကုစားပေးနိုင်သည့် လူ့အခွင့်အရေးစံအများအပြားရှိနေပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၌ “စေ့စပ်ကုစားခြင်းနည်းဖြင့် တရားမျှတမှုရှာဖွေပိုင်ခွင့်” သို့မဟုတ် “မူလရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခံစားပိုင်ခွင့်”ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့သော အထူးအခွင့်အရေးများကို ပင်ညဲရီးအခြေခံမူများ (Pinheiro)၊ ဒန်းအခြေခံမူများ(Deng)၊ UN-CFS လုပ်ပိုင်ခွင့်လမ်းညွှန်ချက်များ(စာပိုဒ် ၂၅-၁၊ ၂၅-၄ နှင့် ၂၅-၅ တို့အပါအဝင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစစ်ဘေးဒုက္ခသည်ဥပဒေနှင့် ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းတို့အပါအဝင်)၌ အတိအလင်း ပြဌာန်းဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအခွင့်အရေးသည် မိမိတို့၏ သဘောဆန္ဒနှင့်အညီ မူရင်းနိုင်ငံသို့ နေရပ်ပြန်ခွင့်အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာလှုပ်ရှားသွားလာခွင့် အခွင့်အရေးနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမူ ကင်းလွတ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးကဲ့သို့သော အခြားအခွင့်အရေးများနှင့်လည်း ချိတ်ဆက်ပတ်သက်လျက်ရှိသည်။

ယင်းတို့၌ ဖြစ်နိုင်သည့် အခြေအနေတိုင်း၌ နဂိုနေရင်းရပ်ရွာများသို့ နေရပ်ပြန်ခွင့်နှင့် မိမိတို့၏ဘဝများကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ ထို့အပြင် ကျွန်ုပ်တို့၏ လွတ်လပ်မှုကို ပြန်လည်ရယူခံစားခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာရပ်၊ မိသားစုဘဝနှင့် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများကို ပြန်လည်ရယူခံစားပိုင်ခွင့်၊ နေရင်းရပ်ရွာဒေသများသို့ ပြန်လည်နေထိုင်အခြေချပိုင်ခွင့်၊ အလုပ်အကိုင်များ ပြန်လည်ထူထောင်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ပြန်လည်ရယူခံစားပိုင်ခွင့်တို့လည်း ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ထဲမှ အချို့သောသူများအနေဖြင့် နဂိုရပ်ရွာဒေသများသို့ ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်နိုင်သည့် အခြေအနေမရှိလင့်ကစား မူလအတိုင်း မိမိတို့၏ ရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝပြန်လည်ရယူခံစားပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ ကျွန်ုပ်တို့အတွက် လူ့အခွင့်အရေးသည် အတိတ်နှင့်လက်ရှိ တရားမျှတမှုမရှိသည့် ကိစ္စရပ်များကိုသာ ဖြေရှင်းပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင်၊ သားသမီးများနှင့် ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းတစ်ရပ်လုံးအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အနာဂတ်လမ်းကြောင်းပေါ် တွန်းတင်ပေးသည့်အရာဖြစ်သည်။

- မြေသည် ကျွန်ုပ်တို့ IDPs နှင့် Refugees များ၏ အသက်၊ ဘဝ၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာ၊ လုံခြုံမှုအကာအကွယ်၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ သမိုင်း၊ အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်အတွက် အမွေအနှစ်၊ ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသော ကံကြမ္မာအဆုံးအဖြတ်ဖြစ်သည်။ (ဤတန်ဖိုးထားမှုများကို UN-CFS လုပ်ပိုင်ခွင့်လမ်းညွှန်ချက် ၉-၁ နှင့် ၉-၇ တွင် အသိ အမှတ်ပြုထားပါသည်)
- IDP နှင့် Refugees တို့သည် မိမိတို့၏ အိုးအိမ်၊ မြေယာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများကို မူရင်းအတိုင်း အပြည့်အဝပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ (“အတင်းအဓမ္မမောင်းထုတ်ခြင်းနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်စေခြင်းဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်ချက်များနှင့် ‘နေရပ်ပြန်ခွင့်အခွင့်အရေး’နေရာချထားမှု(စာပိုဒ် ၆၄-၆၇)၊ “ဆိုးရွားပြင်းထန်လွန်းသည့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးနှင့် နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေးဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရသူများအတွက် လျော်ကြေး/နစ်နာကြေး၊ ကုစားမှုခံယူပိုင်ခွင့်ရရှိစေသည့် အခြေခံမူများ၊ လမ်းညွှန်ချက်များ”နှင့် “ပင်ညဲရီးအခြေခံမူများ (အခြေခံမူ အမှတ် ၂)”တို့ကို ကြည့်ရှုပါ။)

- အစိုးရသည် IDPs & Refugees များ၏ အိုးအိမ်၊ မြေယာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝပြန်လည်ရရှိစေရန် နိုင်စေရန် လိုအပ်သည့် မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများရေးဆွဲပြဌာန်း၍ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။ (UN-CFS လုပ်ပိုင်ခွင့်လမ်းညွှန်ချက်များမှ အခန်း ၂၅)
- အစိုးရသည် IDP နှင့် Refugees များ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းမြေများကို မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းအဖြစ် သဘောထားခြင်း သို့မဟုတ် အတန်းအစားသတ်မှတ်ခြင်းမပြုဘဲ အပြည့်အဝ အသိအမှတ်ပြု၍ အကာအကွယ်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။ (UN-CFS လုပ်ပိုင်ခွင့်လမ်းညွှန်ချက်များမှ အခန်း ၉ နှင့် အခန်း ၂၅)
- အစိုးရအနေဖြင့် IDP & Refugees များ နေရပ်မပြန်နိုင်သေးသည့် အခြေအနေ၌ ၎င်းတို့၏ မြေနေရာများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေအဖြစ် သတ်မှတ်၍ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များ ချထားပေးခြင်းကို ရှောင်ကြည်ရမည်။ (UN-CFS လုပ်ပိုင်ခွင့်လမ်းညွှန်ချက်များမှ စာပိုဒ် ၁၂-၄ နှင့် ၁၂-၆)
- အစိုးရအနေဖြင့် IDP နှင့် Refugees များအတွက် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေးအကူအညီများ ပေးအပ်ထောက်ပံ့နိုင်ခြင်းမရှိစေရန် တားဆီးပိတ်ပင်ခြင်းနှင့် အကူအညီများကို လျှော့ချဖြတ်တောက်ခြင်းတို့ကို ရှောင်ကြည်ရမည်။
- IDPs နှင့် Refugees များအား အတင်းအကျပ် နေရပ်ပြန်စေခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း မပြုသင့်ပေ။ မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းမျိုးသာလျှင် ဖြစ်သင့်ပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေများ တည်ငြိမ်အေးချမ်းသွားပြီးနောက်ပိုင်းမှသာလျှင် ဖော်ဆောင်သင့်သည်။
- IDPs နှင့် Refugees များသည် ၎င်းတို့၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများဖြစ်သည့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေး၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိရေး၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီများ လက်ခံရရှိရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့၏ သဘောဆန္ဒအတိုင်း အပြည့်အဝဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။
- လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်၊ သာတူညီမျှမှုရှိခွင့် စသောအခြေခံနိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်ပြီး လူမှုရေးတရားမျှတမှုရှိသော လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်သွားရမည်။
- အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတိုင်း တန်းတူညီမျှမြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးရှိသည်။
- IDPs နှင့် Refugees များ၏ နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ အပြည့်အဝပါဝင်ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ တောင်းဆိုချက်များ

- ကျွန်ုပ်တို့အား အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာ အပြည့်အဝပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြု၍ ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေးထားသည့် ကျွန်ုပ်တို့၏ လွတ်လပ်သော သဘောတူခွင့်ပြုချက်နှင့်အညီ ဘေးကင်းလုံခြုံ၍ ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ နေရပ်ပြန်နိုင်စေရန် အပြည့်အဝပံ့ပိုးကူညီပေးပြီး တည်ဆဲနိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံမူများနှင့် စံချိန်စံနှုန်းများနှင့်အညီ မူလနေရင်းရပ်ရွာဒေသများ၌ ယခင်ကရရှိခဲ့သည့် အခွင့်အရေးများကို ပြန်လည်ရယူခံစားနိုင်အောင် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးမည့် ပြဌာန်းချက်များ အတိအလင်းဖော်ပြပါရှိသည့် အထူးဥပဒေတစ်ရပ် ပြဌာန်းအကောင်အထည်ဖော်ရန်၊

- စစ်ပုံသွင်းမှုတိုးချဲ့လာခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ စစ်ပွဲများကြောင့်ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် အစိုးရ၏ သစ်တောကြီးပိုင်းများ/ကြီးပြင်ကာကွယ်တောများအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကောင်းစွာကြိုတင်အသိပေးထားသည့် ကျွန်ုပ်တို့၏ လွတ်လပ်သောသဘောတူခွင့်ပြုချက်မပါရှိဘဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးလိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဆုံးရှုံးသွားခဲ့ရသည့် သို့မဟုတ် အသိမ်းဆည်းခံခဲ့ရသည့် မြေနေရာများအားလုံးကို နဂိုမူရင်းပိုင်ရှင်များဖြစ်ကြသည့် IDPs နှင့် Refugees များထံ ပြန်လည်လွှဲအပ်ပေးရန်၊
- IDPs နှင့် Refugees များ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်စနစ်များနှင့် မြေယာလုံခြုံရေးကို ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေကို ခြွင်းချက်မရှိ အမြန်ဆုံး ပယ်ဖျက်ပေး၍ ဤဥပဒေပါ အတန်းအစားသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ရယူသွားခဲ့သည့် မြေယာများအားလုံးကို ဆုံးရှုံးနှစ်နာခဲ့ရသည့် နဂိုပိုင်ရှင်များလက်သို့ ပြန်လည်လွှဲအပ်ပေးရန်၊
- ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်၌ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် ခွဲဝေချထားပေးသည့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးများအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ လက်ရှိကျင့်သုံး ဖော်ဆောင်လျက်ရှိသည့် မြေယာမူဝါဒများနှင့် တည်ဆဲမြေယာစီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်များအားလုံးကို အစိုးရအနေဖြင့် ခြွင်းချက်မရှိ အမြန်ဆုံးအသိအမှတ်ပြုပေးရန်၊
- အာဏာပိုင်များ(အစိုးရနှင့် EAOs)အနေဖြင့် ဂုဏ်သိက္ခာရှိသည့် ဘဝမျိုးကို ဘေးကင်းလုံခြုံ၍ ငြိမ်းချမ်းစွာဖြင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်၍ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် အခြေခံရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို လက်လှမ်းမီ ရယူအသုံးပြုပိုင်ခွင့်အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာနေရင်းရပ်ရွာဒေသများ၌ IDPs နှင့် Refugees များ စွန့်ခွာခဲ့ရသည့် မြေယာဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို မူလပိုင်ရှင်များထံ ပြန်လည်အပ်နှံပေးနိုင်ရန် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ကာ ၎င်းတို့အားလုံး ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ ဘေးကင်းလုံခြုံစွာဖြင့် ၎င်းတို့၏ သဘောဆန္ဒအတိုင်း နေရပ်ပြန်နိုင်စေရန်နှင့် မူလပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများအားလုံးကို ပြန်လည်ရယူခံစားနိုင်စေရန်အတွက် လိုအပ်သလိုဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ထိခိုက်နှစ်နာခဲ့ရသည့် IDPs နှင့် Refugees များ၏ ကောင်းစွာကြိုတင်သိရှိ၍ ပေးအပ်သည့် လွတ်လပ်သော သဘောတူခွင့်ပြုချက်နှင့်အတူ စနစ်တကျပွင့်လင်းမြင်သာစွာ စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးနောက် နေရင်းရပ်ရွာဒေသများသို့ နေရပ်ပြန်ရန်နှင့် မူလပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများကို ပြန်လည်ရယူခံစားရန် ဖြစ်နိုင်ခြေမရှိကြောင်း တွေ့ရှိပါက မူလအခွင့်အရေး ပြန်လည်အပ်နှံပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် အရေအတွက်နှင့် အရည်အသွေးချင်း တန်ဖိုးတူညီသည့် မြေနေရာများကို အစားထိုးပေးအပ်ရန်၊
- IDPs နှင့် Refugees များ၏ နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်များကို မပေါက်ကွဲသေးသည့် စစ်ကျန်လက်နက်ပစ္စည်းများနှင့် မြေမြှုပ်မိုင်းများ ရှင်းလင်းပြီးမှသာ ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊
- IDPs နှင့် Refugees များ၏ နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်များကို နိုင်ငံရေးအာမခံချက်ရှိသော ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ရရှိပြီးမှသာလျှင် ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊
- မည်သည့် နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်ကိုမျှ မဖော်ဆောင်မီ IDPs နှင့် Refugees များ၏ နေရင်းရပ်ရွာဒေသများ၌ စခန်းချတပ်စွဲထားသည့် တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့များအားလုံးကို အမြန်ဆုံးဖယ်ရှားပေးရန်၊

- နေရပ်ပြန်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း မတိုင်မီနှင့် ပြီးနောက်အစောပိုင်းကာလများအထိ IDPs နှင့် Refugees များအတွက် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေး အကူအညီများ စဉ်ဆက်မပြတ်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေး၍ မည်သည့်လျော့ချဖြတ်တောက်မှုကိုမျှ ဖော်ဆောင်ခြင်းမပြုရန်နှင့်
- IDP နှင့် Refugee များအား ၎င်းတို့၏ မူရင်းရပ်ရွာဒေသများ၌ လွတ်လပ်စွာ ပြန်လည်လုပ်ကိုင်စားသောက်ခွင့်ပြုရန် တောင်းဆိုလိုက်ပါသည်။

ဆက်သွယ်ရန်

ဦးတူးနန် (ကချင်ပြည်နယ်) ၀၉ ၂၅၉၁ ၉၉၈၉၅
 ဦးနောင်လတ် (ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း) ၀၉၂၅၆၄၂၆၁၈၀
 စောဝွတ်ဝေလာ (ကရင်နီပြည်) ၀၉၉၆၀၁၇၉၇၂၃
 စောဝေလေး (ကရင်ပြည်နယ်) +၆၆ ၉၇၉၂၇၉၇၃၈
 မိခမ္မန်း (မွန်ပြည်နယ်) ၀၉ ၄၀၁၆၀၁၈၂၂
 ဦးဘွမ်ခရန်း (ကချင်ပြည်နယ်) ၀၉ ၄၄၀၀၀၀၄၈၂